

[Buhl.]

Kreditorer faar deres Penge, bliver løst ud af deres Risiko, som derefter gaar over paa de 15 pCt. Indskud i „J. A. K.“ Hvis Indskyderne i „J. A. K.“ nu var Folk, der selv kunde præstere Indskuddene, vilde der heri i og for sig ikke være nogen Ulykke. Men i Almindelighed maa disse 15 pCt. Indskydere skaffe sig de fornødne Midler ved Families og Venners Hjælp, med andre Ord stifte yderligere Gæld. Og det vil sige, at de indtil videre ikke alene sidder med deres gamle Gæld, men yderligere med en Pligttydelse til „J. A. K.“, hvortil kommer Forrentningen af den nye Gæld, de har maattet stifte for at indbetale de 15 pCt. Naar disse Indskydere engang faar de saakaldte rentefri Laan, saa bliver det jo, som det fremgaar af de sagkyndiges Betænkning, for det store Flertals Vedkommende meget dyre Penge. Laantagerne kan alt i alt komme op paa en effektiv Rente af over 14 pCt. Det er fra „J. A. K.“s Side sagt, at man vilde løse det gældbundne Landbrug ud af dets Lænker. Men for de fleste Landbrugeres Vedkommende vil Udgangen blive, at de ganske simpelt faar Haandjern paa.

Naar den effektive Rente kan blive saa høj, skyldes det bl. a. det meget store Administrationsgebyr, 25 pCt. af Spare- og Afdragsydelse. Det er ikke det mindst bemærkelsesværdige ved „J. A. K.“ og i det hele taget ved den Slags Systemer, at der maa drives en meget omfattende og paa-gaaende Agitation for at holde Pumpeværket i Gang. Medens Medlemmerne af en Føring ellers vil være interesserede i, at der administreres saa billigt som muligt, er det ganske naturligt saaledes, at de, der kommer ind i „J. A. K.“ og lignende Føring, kun har det Ønske, at der sættes det størst muligt Apparat i Gang for at hverve nye Medlemmer, med andre Ord: der er intet, som virker i Retning af at holde Administrationsomkostningerne nede. Og det er, som sagt, meget store Omkostninger, det her drejer sig om. Saa meget er man jo sikkert fra alle Sider klar over, at de, der kommer allersidst, de kommer i den sorte Gryde.

Naar man skal bedømme en Foreteelse som „J. A. K.“ Bevægelsen, er det dog ikke den pengelige Side af Sagen, som det alene kommer an paa; den største Fortræd, som denne og lignende Bevægelser gør, ligger utvivlsomt deri, at Folk lokkes til at spille Tid og Kræfter paa at løbe efter Lygtemænd i Stedet for at tage Del i et

nøgternt underbygget Arbejde for at bekæmpe Krisen. Mit Parti har før andre peget paa, at Landbrugskrisen inderst inde er en Gældskrise, og hele vort Syn paa det nuværende Samfund medfører, at vi til enhver Tid søger at hævde Arbejdets Ret over for Kapitalen; men vi tror ikke paa Mirakelkure. Uden om Krisen kommer vi ikke, vi maa slide os igennem den, og det siger sig selv, at jo mindre Kraftspild der bliver, des lettere gaar det at komme igennem den.

Hvad det foreliggende Lovforslag angaar, forekommer det mig, at det i ingen Henseende kan siges at gaa Spareselskabernes berettigede Interesser for nær. Der vil ikke derved blive lagt Hindringer i Vejen for nogen Formaaalsopsparring gennem en reel Spare- og Udlaansvirksomhed, og Selskaberne vil inden for rimelige Grænser kunne tilrettelægge deres Forhold, som de finder det mest hensigtsmæssigt. At Tilsynsmyndighederne skal kunne forhindre, at Virksomhederne drives paa et Grundlag, der medfører en, som det hedder, utilbørlig Forfordeling af nogle Sparere paa andres Bekostning, eller at man skal kunne forhindre, at Sparernes Interesser paa anden Maade utilbørligt tilsidesættes, maa være en given Ting. I øvrigt har jo alle de paa-gældende Virksomheder og i Virkeligheden ogsaa „J. A. K.“ selv erkendt det ønskelige i, at der kommer en Kontrol- og Tilsynslov. Den Ordning, der indeholdes i Lovforslaget, vil ethvert Selskab, der hviler paa et reelt og økonomisk forsvarligt Grundlag, kunne acceptere, og hvis „J. A. K.“ ikke mener at kunne opbygge eller genoptage sin Spare- og Laanevirksomhed inden for de Lovrammer, der her er foreslæet, er det ikke Lovgivningen, der har standset „J. A. K.“, men saa er det selve „J. A. K.“-Systemet, der har dømt sig selv.

Med disse Bemærkninger skal jeg anbefale det foreliggende Lovforslag til Fremme her i Tinget.

Lange: Jeg kan ogsaa tilsige mit Partis Medvirken til Gennemførelse af det foreliggende Lovforslag.

Det er naturligt, at Virksomheder, der raader over saa store Spare- og Udlaansmidler, som her er Tale om, kommer under lignende Kontrol, som er gældende ifølge Lovgivningen om Kreditforeninger, Sparekasser og Banker. De Steder i Udlandet, hvor man har Virksomheder af tilsvarende Art, har man ogsaa for længst anset det for nødvendigt at gennemføre Lovbestemmelser,